

หนี้ครัวเรือนไทยกับหลักจิตวิทยาตามแนวคิดทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow Thai Household Debt and Psychology Based on Maslow's Hierarchy of needs Theory.

รุ่งฤดี รัตนวิไล

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

18/18 ถนนเทพรัตน ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540

Rungrudee Rattanawilai

The Faculty of Business Administration, Huachiew Chalermprakiet University

18/18 Thepparat Road, Bangchalong, Bangplee, Samutprakran 10540

E-mail : rungrudee.2510@gmail.com

บทคัดย่อ

หนี้ครัวเรือนเป็นเงินที่สถาบันการเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดา นำเงินที่กู้ยืมไปใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ประกอบธุรกิจ การศึกษา ดูแลสุขภาพ ซื่อที่อยู่อาศัย หนี้ครัวเรือนจึงเป็นข้อผูกพันที่ผู้กู้ต้องชำระหนี้คืน

หนี้ครัวเรือนเกิดจากความต้องการของตัวบุคคลบนความคิดที่ว่าของสิ่งนั้นเป็นสิ่งจำเป็น ตามหลักจิตวิทยาทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow เรื่อง ความต้องการของมนุษย์เกิดจากความขาดและเมื่อได้รับการตอบสนองที่เพียงพอ ลำดับความต้องการจะเพิ่มขึ้น คือ ต้องการความเจริญสมบูรณ์เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ความต้องการที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้พฤติกรรมของครัวเรือนมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ทำให้ครัวเรือนติดกับดักการเป็นหนี้ ขาดสภาพคล่องและอัตรภาพทางการเงิน วิธีการที่จะรับมือกับหนี้ครัวเรือน คือ ครัวเรือนต้องมีความรู้ทางการเงิน เพื่อใช้ในการวางแผนการใช้จ่าย การออม ภายในครอบครัวให้เหมาะสมกับฐานะของตน และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต บนพื้นฐานของการมีสติ มีเหตุผล มีความพอดีและมีความสุข

คำสำคัญ : หนี้ครัวเรือน จิตวิทยา ลำดับขั้นความต้องการของ Maslow

Abstract

Household debt is money that financial institutions lend to individuals. Use the borrowed money for consumption, business, education, health care, and purchasing housing. Household debt is therefore an obligation for the borrower to repay the debt.

Household debt arises from personal needs based on the idea that things are necessary. According to the psychology of Maslow's Hierarchy of Needs theory, human needs arise from lack and when they are adequately met. The order of needs will increase, namely wanting complete prosperity for a good quality of life. Increased demand results in increased spending behavior of households. causing households to fall into debt traps Lack of liquidity and financial freedom. The way to deal with household debt is for households to have financial knowledge. To be used in planning spending and savings within the family to suit their status. and adhere to the Sufficiency Economy Philosophy to apply in life on the basis of being mindful, reasonable, fit and happy.

Keywords: Thai household debt, psychology, Maslow's hierarchy of needs

บทนำ

ความต้องการการบริโภคขั้นพื้นฐานของครัวเรือนตามหลักปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค อาจจะไม่เพียงพอกับความต้องการในการดำรงชีวิตในปัจจุบันของครัวเรือนอีกต่อไป เนื่องจากสังคม สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาอย่างรวดเร็ว ทำให้พฤติกรรมค่าใช้จ่ายของครัวเรือนไม่สอดคล้องกับรายได้ที่ได้รับ การออมลดลง ขาดสภาพคล่องและขาดวินัยทางการเงิน ส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้สินและกลายเป็นหนี้ครัวเรือนทำให้คุณภาพชีวิตลดลงตามไปด้วย ซึ่งคุณอำนวย เกียรติสารพิภพ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ (2566) ได้กล่าวไว้ว่า หนี้ครัวเรือน คือเงินที่สถาบันการเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ภายในประเทศ โดยบุคคลนั้นได้นำเงินไปใช้จ่ายเพื่อการลงทุนประกอบธุรกิจ ใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภค เพื่อเสริมสภาพคล่องให้กับตนเองและครอบครัว เป็นภาระผูกพันที่ต้องรับผิดชอบและชำระให้ทันตามกำหนดเวลา หากครัวเรือนไม่มีวิธีการจัดการและวินัยทางการเงินที่ดีพอปัญหาหนี้สินก็จะตามมา ปัญหาหนี้สินในสังคมไทยหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจพบเห็นได้ชัดเจนมากขึ้น ครัวเรือนได้รับผลกระทบซ้ำเติมมากขึ้นในช่วงที่เกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้แรงงานถูกลดชั่วโมงการทำงาน และแรงงานบางรายถูกเลิก

จ้าง เนื่องจากสถานประกอบการปิดกิจการ นายจ้างลดค่าตอบแทนในการทำงาน ครั้วเรือนมีรายได้ลดลง รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอจ่ายค่าจ้าง สภาพคล่องทางการเงินลดลง ทำให้ครั้วเรือนจำเป็นต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายภายในครอบครัวและเพื่อเสริมสภาพคล่อง ในเวลาเดียวกันอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินในระบบเศรษฐกิจก็ปรับตัวลดลงไปพร้อม ๆ กันกับการว่างงานที่เพิ่มขึ้นจากปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลต้องเร่งเข้ามาให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน จากสถานการณ์การเพิ่มขึ้นของหนี้ครั้วเรือนในประเทศไทยซึ่งตรงกันข้ามกับเศรษฐกิจไทยที่ชะลอตัวลงอันเนื่องมาจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเห็นได้ชัด และเมื่อหลังจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลี่คลายลง สถานการณ์เศรษฐกิจไทยเริ่มดีขึ้นเรื่อย ๆ จากการเปิดประเทศและมีการติดต่อค้าขายดำเนินธุรกิจเติบโตอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติ แต่ครั้วเรือนก็ยังคงมีหนี้และมีผลกระทบต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยที่หนี้ครั้วเรือนส่วนใหญ่ของไทยเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภค หนี้จากสินเชื่อบัตรเครดิต หนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้ของผู้ที่มีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ โอกาสที่หนี้เสียจึงมีมาก ทำให้ครั้วเรือนบางส่วนแก้ปัญหาหนี้สินโดยการกู้เงินในระบบหรือบางครั้วเรือนอาจจะเข้าไม่ถึงการกู้เงินในระบบจนจำเป็นต้องกู้เงินนอกระบบแทน ถึงแม้ดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบจะสูงกว่าดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบก็ตาม ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้กู้ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน มีรายได้ไม่แน่นอน หรือผู้กู้มีสินเชื่อบนระบบเต็มแล้ว ทำให้ครั้วเรือนตกอยู่ในวังวนของการเป็นหนี้ ไม่สามารถชำระหนี้ได้หมดตามกำหนดเวลา และเกิดการหมุนเวียนหนี้พอกพูนสูงขึ้น หากจุดหลุดพ้นได้ยากหากไม่มีการบริหารจัดการหนี้ที่ดีพอ (ณดา จันทรสม :2566) ข้อสังเกต คือ การเติบโตทางเศรษฐกิจมีผลต่อการเป็นหนี้ของครั้วเรือน ความสัมพันธ์ของรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ไม่สอดคล้องกัน นั่นคือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นในขณะเดียวกันหนี้ครั้วเรือนก็ยังคงอยู่และเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนที่มากกว่ารายได้ที่ได้รับ สาเหตุสำคัญของการเป็นหนี้ครั้วเรือน (สถาบันพระปกเกล้า : 2557) มีหลายประการ คือ ประการที่ 1 ความเจริญทางด้านวัตถุและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ประการที่ 2 นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล และความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลที่ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อได้สิ่งหนึ่งแล้วก็ต้องการอีกสิ่งหนึ่งเพิ่มขึ้น ตามหลักทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ที่ว่า ความต้องการของมนุษย์เกิดจากความขาดและเมื่อได้รับการตอบสนองที่เพียงพอ ลำดับความต้องการขั้นต่อไปคือ ความต้องการความเจริญสมบูรณ์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เริ่มต้นจากความต้องการด้านสรีระซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เมื่อความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองที่เพียงพอแล้ว ความต้องการของมนุษย์จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพื่อความเจริญสมบูรณ์เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม และสอดคล้องกับแนวคิดตามหลักเศรษฐศาสตร์ที่ว่าด้วยทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์มีอยู่ไม่จำกัด ในเวลาเดียวกันเมื่อได้รับแรงกระตุ้นจากสิ่งล่อใจทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการขายทำให้ผู้บริโภคคิดว่าสิ่งของนั้นคือ สิ่งสำคัญ “ของมันต้องมี” รวมถึงช่องทางการเข้าถึงการซื้อขายสินค้า

ได้ง่ายจากการซื้อขายสินค้าออนไลน์ ทำให้ครัวเรือนมีพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าได้สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงสินค้าได้ง่ายขึ้น (ชนาภวิวัฒน์ ชันทะ และ สุภาศพรพรณ ตั้งตรงไพโรจน์ : 2564) และพร้อมที่จะก่อหนี้เพื่อเสริมสภาพคล่องให้กับตนเองและครอบครัว เพื่อรักษาระดับการบริโภคของตน รวมถึงผลจากการที่รัฐบาลต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการออกนโยบายกระตุ้นการใช้จ่ายของภาคครัวเรือนทำให้ครัวเรือนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินได้ง่ายผ่านโครงการประชานิยมเพื่อยกระดับการครองชีพของตน จนการก่อหนี้กลายเป็นเรื่องปกติของครัวเรือน จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลข้างต้นคือ สาเหตุสำคัญของการเป็นหนี้ครัวเรือนที่เกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยไม่ทันตั้งตัว หากครัวเรือนไม่ตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันแล้วครัวเรือนจะประสบปัญหาการเป็นหนี้ได้ง่ายและหลุดพ้นจากการเป็นหนี้ได้ยาก ครัวเรือนจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายบนพื้นฐานของการมีความรู้ทางการเงิน มีสติ มีเหตุผล มีความพอดีและมีความสุข

หนี้ครัวเรือนคืออะไร

หนี้ครัวเรือน คือ เงินที่สถาบันการเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดา โดยบุคคลนั้นนำเงินที่กู้ยืมไปใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ เพื่อลงทุนประกอบธุรกิจ หนี้ครัวเรือนจึงเป็นข้อผูกพันที่ผู้กู้ต้องชำระหนี้คืน อาจเป็นหนี้ในรูปของการซื้อสินค้าและบริการรูปแบบเงินผ่อน หรือซื้อเชื่อ หนี้เพื่อการศึกษาบุตร ดูแลสุขภาพ ประกันชีวิต ซื้อที่อยู่อาศัย เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพและเป็นหนี้เพราะเหตุจำเป็น เป็นต้น ซึ่งผู้กู้มีภาระที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ด้วยเงินสด สินทรัพย์หรือบริการตามที่ได้ตกลงกันระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้กำหนดเป็นมูลค่าหนี้ วันครบกำหนดชำระ และสามารถระบุรับเงินได้ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ได้อธิบายหนี้ครัวเรือนไว้ว่า คือ เงินที่ครัวเรือนกู้ยืมมาจากสถาบันการเงินภายในประเทศเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือเพื่อลงทุนทำธุรกิจ กำหนดให้หนี้ครัวเรือนครอบคลุมเฉพาะเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน 2 กลุ่ม ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเก็บข้อมูล กลุ่มที่ 1 คือ สถาบันการเงินที่รับฝากเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มที่ 2 คือ สถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่ธนาคาร ได้แก่ บริษัทบัตรเครดิต บริษัทประกันภัย บริษัทประกันชีวิต บริษัทหลักทรัพย์ ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ สินเชื่อเช่าซื้อ สินเชื่อส่วนบุคคล สถาบันการเงิน และโรงรับจำนำ ซึ่งหนี้ครัวเรือนจะไม่นับรวมหนี้นอกกรอบ (ภัทรพล ใจเย็น และเดช ชูจันอัด : 2566) (วันชพร จามิต และบุฏา ปันตุร อัมพร.2566) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : 2566)

สภาพการณ์หนี้ครัวเรือนของไทย

ปัญหาหนี้ครัวเรือนของไทยมีผลต่อเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจและถูกซ้ำเติมจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องลดจำนวนชั่วโมง

การทำงานของแรงงานเพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่าย หรือปิดกิจการ ทำให้แรงงานประสบปัญหาการว่างงาน แรงงานหรือครัวเรือนมีรายได้ลดลง เมื่อรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายครัวเรือนจำเป็นต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ครัวเรือนใดที่เข้าถึงเครือข่ายออนไลน์ได้ง่าย สะดวกรวดเร็วจะมีพฤติกรรมการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าเป็นจำนวนเงินที่มากกว่าครัวเรือนที่ไม่สามารถเข้าถึงเครือข่ายออนไลน์ได้ง่าย นั้นแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายของครัวเรือนเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเข้าถึงการใช้จ่ายที่ง่าย สะดวกรวดเร็ว ซึ่งมักจะเป็นการก่อหนี้เพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค หากครัวเรือนใดไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายที่ดีหรือเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน ไม่ได้ตระหนักถึงความจำเป็นจริง ๆ จากการใช้จ่ายในแต่ละครั้ง การตัดสินใจใช้จ่ายอยู่บนพื้นฐานของความประมาท ขาดวินัยทางการเงินที่ดีพอ โอกาสที่การออมของครัวเรือนจะลดลงมีมาก แต่ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นแทนจากการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต การผ่อนชำระค่าสินค้า หรือเพื่อการลงทุน สิ่งที่จะตามมาก็คือ ครัวเรือนจะแก้ปัญหารายได้น้อยกว่ารายจ่ายโดยการกู้ยืมเงินในระบบ และหากหมุนเงินไม่ทันก็จะบานปลายไปถึงการกู้เงินนอกระบบ ถึงแม้ดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบจะสูงกว่าดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบก็ตาม รวมถึงการหยิบยืมจากครอบครัวและญาติพี่น้อง เพื่อแก้ปัญหาเงินขาดมือ เพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้กับตนเองและครอบครัว หากรายได้ไม่พอกับรายจ่ายจนเกิดเป็นหนี้และไม่วินัยทางการเงินที่ดีจะทำให้ครัวเรือนขาดภูมิคุ้มกัน ครอบครัวและหากพฤติกรรมการก่อหนี้เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยเน้นการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภค ความมีหนี้มีตาในสังคม จะก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินตามมา หนี้ครัวเรือนมีให้เห็นมากขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย หนี้ครัวเรือน 4 ลำดับต้น ๆ ของคนไทยเกิดจาก (ภัทรพล ใจเย็น และเดช ชูจันอัด : 2566) ลำดับที่ 1 หนี้เงินกู้เพื่อการอุปโภค บริโภคส่วนบุคคล ลำดับที่ 2 หนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย ลำดับที่ 3 หนี้เงินกู้เพื่อการประกอบธุรกิจ ลำดับที่ 4 หนี้เงินกู้เพื่อซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยที่ประเภทของหนี้สิน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท (สถาบันพระปกเกล้า :2557) คือ หนี้ดี และหนี้ไม่ดี

หนี้ดี คือ หนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้และสร้างมูลเพิ่มในอนาคต หรือการเป็นหนี้ด้วยเหตุผลของความจำเป็นจริง ๆ เช่น หนี้เพื่อการศึกษา หนี้เพื่อการลงทุนและประกอบอาชีพ เป็นต้น

หนี้ไม่ดี คือ หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และไม่สร้างมูลเพิ่มในอนาคต เช่น หนี้เพื่อการท่องเที่ยว หนี้เพื่อความบันเทิงและมีหนี้มีตาในสังคม ไม่ได้เกิดจากความจำเป็นจริง ๆ แต่ก่อหนี้เพื่อความสะดวกสบายบนพื้นฐานของความชอบส่วนบุคคล

หนี้ครัวเรือนที่ปรากฏให้เห็นในประเทศไทยจะมีสัดส่วนหนี้ครัวเรือนเพื่อการอุปโภค บริโภคสูงกว่าหนี้ครัวเรือนเพื่อที่อยู่อาศัย ในขณะที่หนี้ครัวเรือนของต่างประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ การก่อหนี้ครัวเรือนเพื่อที่อยู่อาศัยจะมีสัดส่วนที่สูงกว่าหนี้ครัวเรือนเพื่อการอุปโภค บริโภค ซึ่งหนี้ครัวเรือนเพื่อการอุปโภค

บริโภคนั้น จัดเป็นหนี้ครัวเรือนที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ดังตารางที่ 1 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์ 1/

ตารางที่ 1 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์ 1/ (หน่วย: ล้านบาท)

	Q3/2566 p	Q2/2566 r	Q1/2566 r	Q4/2565 r	Q3/2565	Q2/2565
1 เพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคล	11,855,662	11,759,391	11,619,442	11,567,954	11,409,649	11,289,596
2 เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์	5,462,034	5,398,952	5,341,491	5,302,509	5,219,813	5,149,029
3 ซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์	1,809,685	1,827,880	1,809,117	1,809,364	1,806,008	1,810,062
4 เพื่อการศึกษา	196,968	203,960	209,842	216,222	223,069	230,729
5 อุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่น	4,386,975	4,328,598	4,258,993	4,239,859	4,160,758	4,099,776
6 of which บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของรพท.	1,292,953	1,262,303	1,222,825	1,230,796	1,172,026	1,128,408
7 เพื่อประกอบอาชีพ	2,705,414	2,698,079	2,710,557	2,702,444	2,699,299	2,684,457
8 อื่นๆ 2/	870,606	865,009	862,779	850,733	812,966	792,756
9 รวม	15,431,682	15,322,479	15,192,779	15,121,130	14,921,913	14,766,809
10 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนต่อ GDP (%) 3/	86.6	86.5	86.3	87.1	87.1	88.3

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). EC_MB_040 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์.

สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2567, เว็บไซต์: <https://bot.or.th/>.

หมายเหตุ:

- 1/ ประกอบด้วย เงินให้กู้ยืมและเงินลงทุนในลูกหนี้ที่สถาบันการเงินให้แก่ครัวเรือน (บุคคลธรรมดา)
- 2/ ประกอบด้วย เงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์และเงินให้กู้ยืมที่ไม่สามารถจำแนกวัตถุประสงค์ได้
- 3/ เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนต่อ GDP หรือหนี้ครัวเรือนต่อ GDP คำนวณจากเงินที่ภาคครัวเรือนกู้ยืมหารด้วยผลรวมของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาประจำปี (QGDP) 4 ไตรมาสย้อนหลัง โดยเริ่มนับจากไตรมาสที่อ้างอิง

แนวคิดทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (Abraham H. Maslow)

แนวคิดทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ว่าด้วยความต้องการของมนุษย์เกิดจากความขาด และเมื่อได้รับการตอบสนองที่เพียงพอแล้ว ลำดับความต้องการขั้นต่อไปคือความต้องการความเจริญสมบูรณ์ที่ไม่มีวันจบสิ้นและมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (Abraham H. Maslow)

ที่มา : เจนณรงค์ เทียนสว่าง. (2560) ชุดวิชา 91350 การเป็นผู้นำ มนุษสัมพันธ์ และจิตวิทยาสำหรับเกษตรกร
หน่วยที่ 9 แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยากับงานส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ความต้องการแรกเริ่ม คือ ความต้องการด้านสรีระหรือความต้องการด้านร่างกาย เป็นความต้องการ ปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ คือ ความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค จัดเป็นความต้องการ ขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เมื่อได้รับความต้องการด้านร่างกายเป็นเบื้องต้นแล้ว ลำดับต่อมาลำดับที่ 2 คือ ความ ต้องการความมั่นคง ปลอดภัย ทั้งจากการดำรงชีวิตประจำวัน และความมั่นคงในการประกอบอาชีพการทำงาน

ลำดับที่ 3 คือ ความต้องการการยอมรับเป็นสมาชิกของกลุ่ม สังคม และความรัก มนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องการการรวมกลุ่ม ความรัก ความปรารถนาดีจากผู้อื่นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกกลุ่มและสังคม ลำดับที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่องและชื่นชม ได้รับเกียรติยศ ชื่อเสียง และเชื่อมั่นในความสามารถของตน การได้รับการยกย่องเป็นความภูมิใจในตนเองอย่างหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ได้รับความเคารพนับถือและยอมรับจากสังคมที่ตนอยู่ ซึ่งความต้องการลำดับที่ 1 ถึง ลำดับที่ 4 เป็นความต้องการของมนุษย์ที่เกิดจากความขาดแคลน และเมื่อได้รับการตอบสนองหรือเติมเต็มในสิ่งที่ขาด มนุษย์มักจะมีความต้องการเพิ่มขึ้นและสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับดังกล่าว 1

ลำดับที่ 5 ความต้องการรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางปัญญา ความต้องการรู้และเข้าใจเป็นความต้องการความสำเร็จในชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและครอบครัว ความสำเร็จในชีวิต การศึกษา และความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ลำดับที่ 6 ความต้องการสุนทรีย์ เป็นความต้องการเชิงสัจจะธรรม เข้าใจถึงความงามและจิตวิญญาณของมนุษย์ ความงามของสภาพแวดล้อมและมีความรู้สึกดีกับสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว ลำดับที่ 7 ความต้องการเข้าใจตนเอง เป็นความต้องการตระหนักรู้ในความรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อประโยชน์ของตนเองและช่วยเหลือสังคม ซึ่งความต้องการลำดับที่ 5 ถึง ลำดับที่ 7 นั้นจัดเป็นความต้องการพัฒนาตนเอง ความเจริญสมบูรณ์และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

จากลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (Abraham H. Maslow) ทั้ง 7 ขั้น จะเห็นได้ว่าความต้องการของมนุษย์จะเริ่มตันเรียงลำดับจากความต้องการขั้นพื้นฐานลำดับที่ 1 เมื่อได้รับสิ่งที่ต้องการแล้วความต้องการของมนุษย์จะเพิ่มขึ้นอีกตามลำดับ เป็นไปตามความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัดบนพื้นฐานความคิดที่ว่า สิ่งนั้นคือสิ่งจำเป็น ดังเช่นที่ทุกคนได้พบเห็นกันอยู่ในชีวิตประจำวันผ่านสื่อออนไลน์ การถ่ายรูปคู่กับอาหารร้านดัง ราคาแพง มีชื่อเสียง ถ่ายรูปคู่กับรถหรู การดำเนินชีวิตที่แสนสบายหรูหรา ผ่าน TikTok Facebook หรือสื่อออนไลน์อื่นเพื่อการยอมรับของคนในสังคม

ทฤษฎีความต้องการถือเงินตามแนวคิดทฤษฎีปริมาณเงินของ Keynes (John Maynard Keynes)

ตามแนวคิดทฤษฎีปริมาณเงินของ Keynes ปริมาณเงินมีผลโดยตรงต่อระดับราคาสินค้า ถ้าปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมีมาก ราคาสินค้าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อความต้องการถือเงินของภาคครัวเรือนเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายมากขึ้นด้วย ความต้องการถือเงินของภาคครัวเรือนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1. ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ครั้วเรือนต้องการถือเงินสำหรับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันด้าน อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค รวมถึงใช้จ่ายในเรื่องอื่น ๆ เช่น รถยนต์ โทรศัพท์ เพื่อการพักผ่อนท่องเที่ยว เพื่อการศึกษา เป็นต้น

2. ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน เป็นการจัดสรรเงินบางส่วนจากรายได้ที่ได้รับเพื่อสำรองไว้กรณีฉุกเฉิน เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ครั้วเรือนก็สามารถนำเงินส่วนนี้ออกมาใช้ได้ในทันทีเมื่อมีเหตุจำเป็น เงินส่วนนี้จะช่วยให้ครั้วเรือนมีเงินสำรองไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องไปกู้ยืมจากที่อื่น

3. ความต้องการถือเงินเพื่อเสียดำรงรักษา ครั้วเรือนจะกันเงินรายได้บางส่วนเพื่อเสียดำรงรักษาในรูปแบบของการลงทุน หรือซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งอาจจะได้เงินเข้ามาในกระเป๋าโดยไม่ได้ตั้งใจ

ครั้วเรือนควรมีการจัดสรรเงินที่ได้รับออกเป็น 3 ส่วนข้างต้น เพื่อวางแผนการใช้จ่ายให้ครอบคลุมการใช้จ่ายในทุก ๆ ด้านและเพียงพอในการดำเนินชีวิตภายในครอบครัว บนพื้นฐานของการวางแผนทางการเงิน ความรอบคอบ พอประมาณ และสามารถรองรับสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินได้อย่างไม่ประมาท

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย 3 หลักการ และ 2 เงื่อนไข คือ
(<https://www.prd.go.th/>)

3 หลักการประกอบด้วย หลักการมีเหตุผล หลักความพอประมาณ หลักการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี

หลักความมีเหตุผล เป็นการใช้เหตุผลวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบทุกการดำเนินการ รวมถึงองค์ความรู้ขั้นตอน และผลที่คาดว่าจะได้รับ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

หลักความพอประมาณ คือ การตัดสินใจในการดำเนินการอย่างพอดี บนพื้นฐานของความมีเหตุผล เพื่อสร้างความสมดุลให้กับตนเอง

หลักการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การเตรียมการรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2 เงื่อนไข ประกอบด้วย

ความรู้ คือ การศึกษาความรู้ทั้งในหลักวิชาการและหลักปฏิบัติเพื่อนำไปปรับใช้ในการวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างระมัดระวัง รอบคอบ

คุณธรรม คือ การนำจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตมาใช้ในการดำเนินชีวิต

เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นปรัชญาที่แสดงถึงรากฐานในการดำเนินชีวิตของทุกคน เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนบนพื้นฐานของการมีสติ มีเหตุผล มีความพอดีและมีความสุข

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ครัวเรือน

หนี้ครัวเรือน เป็นภาระผูกพันของครัวเรือนที่ต้องชำระหนี้คืน มีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการเพราะความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่ไม่จำกัด ตามลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ด้วยเหตุผลอันเนื่องมาจากความจำเป็นในการดำรงชีวิต ความต้องการความเท่าเทียมกันในสังคม ความต้องการการยอมรับ ต้องการมีสภาพคล่อง และมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี สาเหตุของการเป็นหนี้ครัวเรือนเกิดได้จากปัจจัยภายในตัวบุคคลหรือครัวเรือนเอง และปัจจัยภายนอกตัวบุคคลหรือครัวเรือน (ลลิตา บุตดา : 2559) (ชนาภวิวัฒน์ ชันทะ และ สุภาคี พรหม ตั้งตรงไพโรจน์ : 2564) และ (ณดา จันทร์สม : 2566)

ปัจจัยภายในตัวบุคคล

สาเหตุของการเป็นหนี้ครัวเรือนจากปัจจัยภายในตัวบุคคล เกิดจากความต้องการของบุคคลหรือครัวเรือน โดยมีแนวคิดที่ว่า สิ่งนั้นคือสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า หนี้ครัวเรือนที่เกิดจากความต้องการภายในตัวบุคคลจึงเกิดได้จากสาเหตุต่าง ๆ คือ

1. ปัจจัยด้านรายได้ หากครัวเรือนมีรายได้ไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตและขาดสภาพคล่องทางการเงิน เนื่องจากค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้นจากภาวะเงินเฟ้อส่งผลให้ราคาสินค้าแพงขึ้น แต่รายได้ของครัวเรือนยังคงเท่าเดิมหรือปรับขึ้นไม่ทันกับราคาสินค้าที่ปรับตัวสูงขึ้น ประกอบกับครัวเรือนประสบปัญหาการตกงาน ถูกลดชั่วโมงการทำงาน ทำให้รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ขาดสภาพคล่องทางการเงิน จึงจำเป็นต้องมีการกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ปัจจัยด้านรายได้จึงเป็นสาเหตุของการก่อหนี้เป็นอันดับต้น ๆ ซึ่งเป็นการก่อหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบ ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันโอกาสที่ครัวเรือนจะกู้เงินนอกระบบมีมากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูง หรือกู้เงินในระบบเต็มแล้ว ทำให้หนี้ครัวเรือนลดลงได้ช้าความสามารถในการชำระหนี้ลดลง หรือหารายได้มาชำระหนี้ได้ไม่ทันกำหนดตามสัญญา จนทำให้เกิดการผัดผ่อนชำระหนี้เพราะหมุนเงินไม่ทัน

2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย พฤติกรรมการบริโภคในการซื้อสินค้าและบริการที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และเกินความจำเป็น รวมถึงความต้องการความเท่าเทียมในสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและคนในครอบครัว ความประมาท ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายเงินเกินตัว ขาดสภาพคล่อง และไม่มีวินัยทางการเงิน เช่น การใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อน การใช้จ่ายเพื่อความมีหน้ามีตาในสังคม เป็นต้น

3. ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงินที่รัดกุมรอบคอบ หากครัวเรือนไม่มีความรู้

ทางการเงินเพียงพอที่จะใช้ในการวางแผนบริหารจัดการทางการเงิน บริหารการออม และบริหารหนี้สิน เช่น การซื้อทรัพย์สินไว้เพื่อเก็งกำไร การบริหารการออมเงินภายในครอบครัว การใช้บัตรเครดิตโดยนำเงินในอนาคตมาใช้ก่อน การกู้ยืมเงินเพื่อประกอบธุรกิจ แต่การกู้ยืมนั้นเป็นการกู้ยืมที่ไม่ใช่เป็นการกู้ยืมเพื่อความจำเป็นพื้นฐานและไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นในอนาคต การให้ความรู้ทางการเงินแก่ครัวเรือนจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่จะช่วยให้ครัวเรือนได้นำความรู้มาปรับใช้ในการวางแผนทางการเงิน การออม การลงทุน และบริหารจัดการหนี้สินของครัวเรือนเองได้อย่างเหมาะสม

4. ปัจจัยด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการแล้ว หนี้ครัวเรือนเกิดจากแนวคิดที่ว่าสิ่งนั้นคือสิ่งจำเป็น ของมันต้องมีแล้ว ครัวเรือนยังมีความต้องการสิ่งอื่นเพิ่มขึ้นเพื่อมาเติมเต็มสิ่งที่ขาดหาย เพื่อเพิ่มสภาพคล่องและความสะดวกสบายให้กับครอบครัว เช่น ต้องการซื้อรถยนต์คันใหม่ ซื้อโทรศัพท์มือถือเครื่องใหม่ ร่ายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น ความต้องการข้างต้นเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคตใช้แล้วหมดไป ส่งผลให้ความมั่นคงของครัวเรือนลดลงจากการสร้างหนี้เพิ่มขึ้นรวมถึงหนี้จากการพนันด้วย

ปัจจัยภายนอกตัวบุคคล

สาเหตุของการเป็นหนี้ครัวเรือนเกิดจากสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการเพิ่มขึ้นเพื่อความสมบูรณ์มากขึ้นตามรูปแบบที่ครัวเรือนต้องการ ปัจจัยภายนอกตัวบุคคลจึงมีส่วนสำคัญที่จะกระตุ้นให้ครัวเรือนมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นได้ หนี้ครัวเรือนที่เกิดจากความต้องการภายนอกตัวบุคคลจึงเกิดได้จากสาเหตุต่าง ๆ คือ

1. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย จากการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเงินของสถาบันการเงินภายในประเทศที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ครัวเรือนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินและแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้พฤติกรรมการใช้จ่ายของครัวเรือน สะดวกรวดเร็วและมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ปริมาณหนี้ครัวเรือนก็จะเพิ่มขึ้นไปพร้อมกันด้วย ผลจากการพัฒนาเทคโนโลยียังส่งผลให้เห็นได้ชัดเจนในช่วงที่หลาย ๆ ประเทศในโลกรวมถึงประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ไม่ว่าจะเป็นการซื้อสินค้าและบริการ ครัวเรือนหันมาซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากสถานการณ์บังคับไม่สามารถออกนอกบ้านได้ตามประกาศของภาครัฐทำให้ทุกคนกักตัวอยู่ภายในอาคารบ้านเรือนของตนเองเพื่อลดการแพร่เชื้อหรือติดเชื้อระหว่างบุคคล และเพื่อควบคุมโรค สถาบันการศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์เพื่อลดการรวมกลุ่มของคนหมู่มาก บริษัทต่าง ๆ มีนโยบายให้พนักงานทำงานแบบ Work From Home เพื่อลดการรวมกลุ่ม และการเดินทาง ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ปรับรูปแบบการทำงานให้สะดวกสบาย ปลอดภัย เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น Smart Payment, Online Delivery, e-Commerce, Digital Content & Entertainment, Smart Learning เป็นต้น

2. อัตราดอกเบี้ยต่ำและนโยบายภาครัฐบาล ดอกเบี้ยจัดเป็นต้นทุนของเงินลงทุน เมื่ออัตราดอกเบี้ย

ต่ำก็เป็นสิ่งจูงใจให้ครัวเรือนตัดสินใจได้ง่ายขึ้นในการลงทุนหรือกู้ยืมเงินเพื่อซื้อสินทรัพย์ โดยเฉพาะสินทรัพย์ที่ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากและมีมูลค่าสูง เช่น บ้าน ที่ดิน รถยนต์ ประกอบกับเมื่อมีการเปิดประเทศสถานการณ์เศรษฐกิจดีขึ้น แรงงานมีงานทำ มีรายได้ สภาพคล่องภายในครัวเรือนเริ่มดีขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ครัวเรือนมีกำลังความสามารถในการก่อหนี้มากขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของรายได้ จึงส่งผลให้หนี้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นได้อีก รวมถึงนโยบายประชานิยมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐบาล นโยบายการกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัยบ้านหลังแรก มาตรการคืนภาษีรถยนต์คันแรก โครงการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของภาคครัวเรือน จึงเป็นสาเหตุจูงใจให้ครัวเรือนเข้าโครงการและมีหนี้เพิ่มขึ้น

3. การส่งเสริมการขาย โดยการให้สินเชื่อหรือการนำสินค้ามาใช้ก่อนแล้วผ่อนชำระหนี้ในภายหลัง หรือการผ่อนชำระผ่านบัตรเครดิตตามร้านค้าที่ได้ทำข้อตกลงไว้กับธนาคาร ตามเงื่อนไขที่กำหนด จัดเป็นสินเชื่อส่วนบุคคลเพื่อเสริมสภาพคล่องการใช้จ่ายให้กับครัวเรือน โดยที่หนี้ครัวเรือนลักษณะนี้มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณวงเงินสินเชื่อที่ครัวเรือนได้รับ เมื่อเศรษฐกิจเริ่มดีขึ้นครัวเรือนมีความมั่นใจในรายได้ที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้พฤติกรรมความต้องการใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภคของครัวเรือนเพิ่มขึ้นและจะนำไปสู่หนี้ครัวเรือนที่สูงขึ้น

4. สาเหตุของหนี้ครัวเรือนด้านอื่น ๆ ได้แก่ หนี้จากการพนัน สถาบันการเงินให้วงเงินกู้ยืมมากเกินไป ภาระหนี้จากการค้าประกัน ความประมาทในการใช้ชีวิต ไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายการเงินที่ดีและเหมาะสม เป็นต้น

จากปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ครัวเรือน ทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล (ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ปัจจัยด้านความรู้) และปัจจัยภายนอกตัวบุคคล (การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย อัตราดอกเบี้ยที่ลดลง นโยบายรัฐบาล การส่งเสริมการขายของภาคธุรกิจ และหนี้จากการพนัน) พบว่าปัจจัยทุกปัจจัยเกิดจากความต้องการของบุคคล เริ่มจากความต้องการขั้นพื้นฐาน (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค) เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการที่เพียงพอแล้วบุคคลยังมีความต้องการที่สูงขึ้นอีก ไม่ว่าจะเป็นความต้องการความมั่นคงในชีวิต ความต้องการการยอมรับ ยกย่อง ความต้องการความเข้าใจ ความต้องการด้านสุนทรีย์ ความต้องการเข้าใจตนเองตระหนักรู้ในความสามารถของตนเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งความต้องการจากภายในตัวบุคคลและจากภายนอกตัวบุคคลดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาตามแนวคิดทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (Abraham H. Maslow) ทั้งสิ้น

วิธีการรับมือกับหนี้ครัวเรือนไทย

จากปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ครัวเรือนทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอกตัวบุคคลหาก ครัวเรือนตระหนักรู้ถึงความจำเป็นในการใช้จ่ายและเรียงลำดับความสำคัญของความจำเป็นในการใช้จ่ายได้อย่างมี เหตุผลรอบคอบ และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ใช้แค่ พอประมาณ พออยู่ พอกิน พอใช้ ยึดหลักประหยัด ตัดสิ่งที่ไม่จำเป็นออกเหลือให้น้อยที่สุด และหากครัวเรือนทำ บัญชีครัวเรือนเพื่อเตือนการใช้จ่ายด้วยแล้วจะทำให้ครัวเรือนเห็นรายการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง และสามารถตัด รายการที่ไม่จำเป็นจริง ๆ ออกไปได้ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนก็จะลดลง หนี้สินลดลง มีเงินออมเพิ่มขึ้น การตระหนักรู้ถึง ความพอประมาณจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ครัวเรือนอยู่อย่างสมดุลและมีความสุขได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น การที่จะทำให้หนี้ครัวเรือนลดลงได้อย่างเป็นรูปธรรมควรเริ่มต้นจากตัวเราก่อนในฐานะของการเป็น สมาชิกของครอบครัว เพราะต้นทางของปัญหาอยู่ที่ตัวบุคคลหากเรามีความรู้ทางการเงิน มีการวางแผนการใช้จ่าย ที่ดี รอบคอบ เหมาะสม มีการออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในอนาคต ไม่ใช้จ่ายอยู่บนพื้นฐานของความประมาท มี พฤติกรรมการใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็นและเป็นรายจ่ายที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ในระยะยาวแล้ว ปัญหาหนี้ ครัวเรือนก็จะลดลง

แนวทางเบื้องต้นที่จะนำมาใช้ในการรับมือให้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้ครัวเรือน คือ (สถาบันพระปกเกล้า : 2557)

1. ให้ความรู้ทางการเงินกับครัวเรือนในทุกระดับ เพื่อเพิ่มทักษะการบริหารจัดการทางการเงิน ตระหนัก ถึงความสำคัญของการออม มีการวางแผนการใช้จ่ายลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจจะ เกิดขึ้น ส่งเสริมให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต เลี่ยงการก่อหนี้ เพิ่ม และปลดหนี้ให้เร็วที่สุด
2. ลดอำนาจซื้อส่วนบุคคล โดยการควบคุมพฤติกรรมการให้สินเชื่อส่วนบุคคลลง เพื่อแก้ไขปัญหาการก่อหนี้ เพิ่ม และเป็นเกราะป้องกันให้กับครัวเรือน
3. ภาครัฐบาลควรทบทวนวิธีการกระตุ้นเศรษฐกิจในรูปแบบที่เน้นการสร้างหนี้ที่ดีมีคุณภาพ และหนี้ นั้น สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับครัวเรือน เศรษฐกิจและสังคมได้ในระยะยาวและยั่งยืน
4. การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแก้ปัญหานี้ครัวเรือน ครัวเรือนควรยึดหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 การใช้จ่ายเงินอย่างพอประมาณตามความจำเป็น และจัดทำบัญชีครัวเรือนเตือนการ ใช้จ่าย เพื่อให้ทราบถึงรายการ การใช้จ่ายและจำนวนเงินที่ใช้ไป สามารถมองเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประการที่ 2 การใช้จ่ายนั้นเป็นการใช้จ่ายที่จำเป็น มีเหตุผล คำนวณค่า สมฐานะ

ประการที่ 3 สร้างภูมิคุ้มกันให้กับครัวเรือน ตระหนักถึงความสำคัญของการออม เก็บออมไว้เพื่อใช้จ่าย
ในอนาคตตามความจำเป็น

บทสรุป

หนี้ครัวเรือนเกิดขึ้นจากตัวบุคคลที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นจากปัจจัยภายในตัวบุคคลและภายนอกตัวบุคคลซึ่งล้วนเป็นไปตามหลักจิตวิทยาตามแนวคิดทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ทั้งสิ้น บนพื้นฐานของความจำเป็นและสิ่งนั้นมันต้องมี ว่าด้วยความต้องการของมนุษย์เกิดจากความขาด และเมื่อได้รับการตอบสนองที่เพียงพอ ลำดับความต้องการขั้นต่อไปคือ ความต้องการความเจริญสมบูรณ์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อความสมบูรณ์และคุณภาพชีวิตที่ดี สาเหตุของความต้องการที่เพิ่มขึ้นทำให้พฤติกรรมการใช้จ่ายมีแนวโน้มค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น หากครัวเรือนไม่มีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดีและเหมาะสม หรือการใช้จ่ายอยู่บนความประมาทก็อาจทำให้ครัวเรือนติดกับดักการเป็นหนี้ สร้างหนี้เพื่อความอยู่รอด ขาดอิสระภาพทางการเงิน และหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย สภาพคล่องของครัวเรือนไม่ดีก็จะทำให้ครัวเรือนหลุดพ้นจากการเป็นหนี้ได้ยาก สิ่งที่จะตามมาคือ การออมลดลง วินัยทางการเงินไม่ดีพอ คุณภาพชีวิตลดลง เป็นหนี้สะสมก่อให้เกิดความเครียดและปัญหาตามมา วิธีการแก้ปัญหานี้ครัวเรือนที่ทุกครัวเรือนสามารถนำมาปรับใช้ได้ในทุกสถานการณ์โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อให้ตระหนักถึง ความพอมี พออยู่ พอใช้ ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต ประพฤติชอบ จะเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้กับบุคคลและครอบครัวอยู่ได้อย่างมีความสุข

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์. (2567) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2567, เว็บไซต์: [https:// www.prd.go.th/](https://www.prd.go.th/).
- เจนณรงค์ เทียนสว่าง. (2560) ชุติวิชา 91350 การเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ และจิตวิทยาสำหรับเกษตรกร หน่วยที่9 แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยากับงานส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนาวิวัฒน์ ชันทะ และ สุภาคีพรรณ ตั้งตรงไพโรจน์. (2564). หนี้ครัวเรือนไทยกับแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืน. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ* 131, 8(1), เดือนมกราคม-มิถุนายน.
- ณดา จันทรสม. (2566). หนี้ครัวเรือน : ความเปราะบางทางเศรษฐกิจและสังคมสู่ความไม่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2566, เว็บไซต์: <https://econ.nida.ac.th/>.

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). EC_MB_040 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2567, เว็บไซต์: <https://bot.or.th/>.
- ภัทรพล ใจเย็น และเดช ชูจันทร์. (2566). วิถีหนี้ครัวเรือนของไทยในยุคเศรษฐกิจโลกถดถอย : ปัญหาและทางออก. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการเชิงพุทธ*, 6(4), เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม, 213-223.
- ลลิตา บุคตา. (2559). หนี้ภาคครัวเรือนกับวัฏจักรธุรกิจไทย. (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์.
- วันชพร จามิต และบุญกา ปันทุรอำพร. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด 19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2557). ปัญหาหนี้ครัวเรือนต่อเศรษฐกิจประเทศไทย. เอกสารวิชาการ การบริหารเศรษฐกิจ สาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 13 หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). ภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี 2566, สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2567, เว็บไซต์: <https://www.nesdc.go.th>.
- อานันท์ เกียรติสารพิภพ. (2566). หนี้ครัวเรือน. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ.